

Życie codzienne w regionie kujawsko-pomorskim, red. W. Rozynkowski, M. Strzelecka, Toruń 2011, ss. 208

Wydawcą omawianego tomu jest Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. Praca powstała bowiem jako efekt współpracy naukowców oraz pracowników Departamentu Edukacji i Sportu Urzędu. Warto zaznaczyć, że dzięki podjętej inicjatywie omawiana publikacja dostępna jest czytelnikom bezpłatnie. Całość podzielono na dwie części – naukową i metodyczną. Pierwszą część otwiera artykuł przybliżający jadłospis średniowiecznej kuchni zakonu krzyżackiego. Autor, Andrzej Radzimiński, przygotował tekst na podstawie rachunków wystawianych Krzyżakom za produkty kulinarne. W artykule znajdziemy także informacje o wydatkach oraz odwołanie do książki kulinarnej z połowy XV wieku, z której korzystano w kuchni zakonnej. Rafał Simiński przygotował tekst, w którym przybliży życie codzienne mieszczan z miast pogranicza Prus i Królestwa Polskiego. Po krótkiej charakterystyce miast regionu w artykule znajdziemy informacje na temat: mierzenia i poczucia czasu w średniowieczu, warunków mieszkaniowych, pożywienia i spożywania posiłków, ubioru i higieny, rozrywek. Do artykułu dołączono aneks w postaci tabeli, w której zamieszczono listę miast pogranicza Prus i Królestwa Polskiego, uporządkowanych według daty lokacji. Marek G. Zieliński w odniesieniu do miast chełmińskich i kujawskich w XVI–XVIII wieku przybliżył czytelnikom informacje o: kataklizmach – pożarach i klęskach elementarnych, trudnościach, które wywoływała obecność wojsk szwedzkich w miastach, uroczystościach – świeckich i kościelnych, funkcjonowaniu cechów rzemieślniczych, edukacji, opiece na ubogimi. W artykule pt. „Życie codzienne szlachty na pograniczu Prus Królewskich i Korony w XVI–XVIII wieku” Michał Targowski zwrócił uwagę na życie rodzinne – strategie rodzinne, liczebność rodzin, edukację dzieci, dobór imion chrzestnych, ceremonie związane z pochówkiem. Autor przywołuje również epitalamia, czyli utwory okolicznościowe pisanie specjalnie z okazji zawarcia ślubu. Nie zabrakło też informacji o sporach sądowych, stanowiących znaczną część życia staropolskiej szlachty, jak również o szlacheckich domostwach i modzie.

Artykuł Marcina Grulewskiego przenosi czytelnika do XIX wieku, kiedy to rozwój kolei zaczął mieć poważny wpływ na życie codzienne. Autor skoncentrował się na obszarze Prus Zachodnich, gdzie rozwój sieci kolejowej przypadł głównie na lata siedemdziesiąte i osiemdziesiąte XIX wieku, co przedstawiono w obszernej tabeli, w której zaznaczono budowę kolejnych linii do 1920 roku. Zmiany technologiczne nie pozostały bez wpływu na życie codzienne mieszkańców wszystkich

wymienionych miejscowości – zmienił się czas potrzebny na przejazd między poszczególnymi stacjami, organizowano huczne uroczystości z okazji otwarcia stacji, znalazły się nowe miejsca pracy. Autor kolejnego artykułu, Piotr Birecki, na podstawie zasobów archiwalnych przedstawił dynamikę życia kulturalnego w Chełmży na przełomie XIX i XX wieku. Przedstawił funkcjonowanie różnych towarzystw, klubów i stowarzyszeń – także religijnych – zrzeszających mieszkańców miasta, wspominał o restauracjach, kinematografie, teatrze, czytelnicy, drużynach harcerskich i klubach sportowych i chórze.

Druga część publikacji, metodyczna, zawiera artykuły prezentujące projekty edukacyjne i ścieżki dydaktyczne realizowane w: szkole podstawowej w Czernikowie (artykuł Dariusza Chrobaka), w Pałacu Młodzieży w Bydgoszczy (tekst Ewy Puls), liceach ogólnokształcących w Sierpcu (autor – Grzegorz Radomski) i Toruniu (Jacek Tymiński). Jarosław Łuczyński przygotował katalog miejsc z kujawsko-pomorskiego, które warto uwzględnić, przygotowując programy wycieczek mających na celu zapoznać z dziedzictwem kulturowym regionu. Cały tom zamyka tekst Zbigniewa Żuchowskiego, w którym autor, rozwijając ustalenia przedstawione w monografii naukowej Wąpielska, przedstawia informacje o życiu codziennym mieszkańców miasta i jego okolic w latach 1918–1939.

Wiesława Duży (Toruń)

Paweł Kucypera, Piotr Pranke, Sławomir Wadył, *Wczesnośredniowieczne toporki miniaturowe*, Toruń 2011, ss. 149

Wydana nakładem Wydawnictwa Adam Marszałek praca jest poświęcona genezie i funkcji wczesnośredniowiecznych toporków miniaturowych. Podjęta przez autorów problematyka wpisuje się w nurt dyskusji dotyczących kulturowego znaczenia tego typu przedmiotów. Warto nadmienić, że praca skupia się na omówieniu toporków wykonanych z metalu, a nie z bursztynu, ponieważ przedmioty z tego typu budulca wliczają się do innej kategorii zabytków, co może stanowić zupełnie odmienny problem badawczy.

Książka składa się z kilku części. Pierwsza z nich wprowadza czytelnika w omawianą tematykę. Została tu przedstawiona definicja przedmiotu miniaturo-